

**Bryssel, 5. kesäkuuta 2025
(OR. en)**

9321/25

**SOC 309
EMPL 198
AG 68
COH 79
SAN 246
GENDER 52**

ILMOITUS

Lähettiläjä:	Puheenjohtajavaltio
Vastaanottaja:	Pysyvien edustajien komitea / Neuvosto
Asia:	Ehdotus neuvoston päätelmiksi ikääntyvien henkilöiden tukemisesta heidän koko potentiaalinsa hyödyntämisessä työmarkkinoilla ja yhteiskunnassa – Hyväksyminen

1. Puheenjohtajavaltio laati ehdotuksen neuvoston päätelmiksi ikääntyneiden henkilöiden tukemisesta heidän koko potentiaalinsa hyödyntämisessä työmarkkinoilla ja yhteiskunnassa.
2. Sosiaalityöryhmä tarkasteli päätelmiä 7. huhtikuuta ja 5. sekä 26. toukokuuta 2025. Epävirallisen kirjallisen kuulemisen jälkeen saavutettiin periaatteellinen hyväksyntä tekstistä, joka on tämän ilmoituksen liitteessä.
3. Pysyvien edustajien komiteaa pyydetään toimittamaan tämän ilmoituksen liitteessä oleva päätelmäehdotus TSTK-neuvoston hyväksyttäväksi sen 19. kesäkuuta 2025 pidettävässä istunnossa.

IKÄÄNTYNEIDEN HENKILÖIDEN¹ TUKEMINEN HEIDÄN TÄYDEN POTENTIAALINSA
SAAVUTTAMISEKSI TYÖMARKKINOILLA JA YHTEISKUNNASSA

EHDOTUS NEUVOSTON PÄÄTELMIKSI

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

PALAUTTAA MIELEEN SEURAAVAA:

1. Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 3 artiklan 3 kohta, jonka mukaan unioni pyrkii muun muassa kohti täystyöllisyyttä ja sosiaalista edistystä torjuakseen sosiaalista syrjäytymistä ja syrjintää sekä edistää muun muassa yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta ja sosiaalista suojelua, naisten ja miesten tasa-arvoa, sukupolvien välistä yhteisvastuuta sekä taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta. Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 145 artikla, jossa korostetaan, että unioni on sitoutunut kehittämään yhteensovitettua työllisyysstrategiaa SEU 3 artiklassa määriteltyjen tavoitteiden saavuttamiseksi, täystyöllisyys ja sosiaalinen edistys mukaan luettuina.
2. SEUT 159 artikla, jonka mukaan komission tehtävänä on laatia vuosittain kertomus Euroopan parlamentille, neuvostolle ja Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle edistymisestä SEUT 151 artiklan tavoitteiden saavuttamisessa. Näihin tavoitteisiin kuuluvat työllisyyden edistäminen, elin- ja työolojen kohentaminen, asianmukainen sosiaalinen suojelu ja inhimillisten voimavarojen kehittäminen tarkoituksena saavuttaa korkea ja kestävä työllisyystaso, sekä syrjäytymisen torjuminen.

¹ Näissä päätelmissä käsitteellä ”ikääntyneet henkilöt” tarkoitetaan 55 vuotta täyttäneitä henkilöitä.

Lisäksi SEUT 8 artiklan mukaan unioni pyrkii kaikissa toimissaan poistamaan eriarvoisuutta miesten ja naisten välillä ja edistämään miesten ja naisten välistä tasa-arvoa, kun taas SEUT 10 artiklassa määrätään, että unioni pyrkii politiikkojensa ja toimiensä määrittelyssä ja toteuttamisessa torjumaan muun muassa ikään ja vammaisuuteen perustuvaa syrjintää.

3. SEUT 174 artikla, jossa määrätään, että taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta koskevassa politiikassaan, jonka tavoitteena on muun muassa vähentää alueiden välisiä kehityseroja sekä muita heikommassa asemassa olevien alueiden jälkeenjääneisyyttä, unioni kiinnittää erityistä huomiota maaseutualueisiin, teollisuuden muutosprosessissa oleviin alueisiin sekä vakavista ja pysyvistä luontoon tai väestöön liittyvistä haitoista kärsiviin alueisiin.
4. Eurooppa-neuvoston strateginen ohjelma 2024–2029, jossa päätettiin vastata kokonaisvaltaisella tavalla väestökehityksen haasteisiin ja vaikutuksiin, joita sillä on kilpailukykyyn, inhimilliseen pääomaan ja tasa-arvoon. Tarkoituksena on varmistaa, että eurooppalainen talousmalli ja hyvinvointijärjestelmät tukevat menestyvää pitkäikäisyyteen perustuvaa yhteiskuntaa. Lisäksi aikomuksena on investoida ihmisten osaamiseen ja koulutukseen koko heidän elämänsä ajan sekä kannustaa lahjakkaiden ihmisten oikeudenmukaisia mahdollisuuksia liikkua Euroopan unionissa ja sen ulkopuolella.
5. Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilari periaatteineen ja siihen liittyvä komission toimintasuunnitelma, joissa korostetaan, että on tärkeää lisätä kaikkien, myös ikääntyneiden henkilöiden, osallistumista työmarkkinoille, varmistaa yhtäläiset mahdollisuudet, edistää elinikäistä oppimista, laadukasta työtä sekä työ- ja yksityiselämän tasapainoa ja parantaa sosiaalista osallisuutta samalla kun ehkäistään köyhyyttä ja tarjotaan riittäviä eläke-etuuksia, jotka ovat oikeassa suhteessa työntekijöiden ja itsenäisten ammatinharjoittajien aiempiin eläkemaksuihin. Näin voidaan edistää vuodelle 2030 asetettujen työllisyyttä, osaamista ja köyhyden vähentämistä koskevien EU:n yleistavoitteiden ja kansallisten tavoitteiden saavuttamista.
6. YK:n vammaisyleissopimus, jonka sopimuspuolia EU ja sen jäsenvaltiot ovat. Koska vammaisuuden todennäköisyys kasvaa iän myötä, on ratkaisevan tärkeää poistaa kaikki esteet toimintarajoitteisten ihmisten sosiaaliselta ja taloudelliselta osallistumiselta. Tähän sisältyy esteettömyyden ja kohtuullisen mukauttamisen varmistaminen, jotta voidaan vähentää syrjäytymistä, köyhyyttä ja työllisyyseroja ikääntyneiden henkilöiden ja koko väestön välillä.

7. Neuvoston direktiivi 2000/78/EY, jossa vahvistetaan yleiset puitteet ikään sekä uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen tai sukupuoliseen suuntautumiseen perustuvan syrjinnän torjumiselle työssä ja ammatissa yhdenvertaisen kohtelun periaatteen toteuttamiseksi jäsenvaltioissa. Direktiivissä painotetaan myös, että on kiinnitettävä erityistä huomiota ikääntyneiden työntekijöiden tukemiseen, jotta he osallistuisivat työmarkkinoille nykyistä pidempään.
8. Neuvoston direktiivi (EU) 2024/1499, jossa vahvistetaan normit tasa-arvoelimille, jotka toimivat asioissa, jotka koskevat henkilöiden iästä, uskonnosta tai vakaumuksesta, vammaisuudesta tai seksuaalisesta suuntautumisesta riippumatonta yhdenvertaista kohtelua työssä ja ammatissa.
9. Työllisyyspolitiikan suuntaviivoista vuonna 2024 annettu neuvoston päätös² ja erityisesti sen suuntaviivat 6 ja 8. Niissä jäsenvaltioita kehoitetaan edistämään työvoiman tarjonnan lisäämistä, työhön pääsyn parantamista sekä elinikäisten taitojen ja osaamisen hankkimista muun muassa lisäämällä osallistavuutta ja inhimillisen pääoman kehittämistä ja tukemalla taitojen ja osaamisen hankkimista koko elämän ajan sekä edistämään yhtäläisiä mahdollisuuksia kaikille tukemalla esimerkiksi eläkeuudistuksia politiikoilla, joilla edistetään aktiivisena ja terveenä ikääntymistä ja pidennetään työuria.
10. Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnot ”Ikäihmiset työelämässä – työuran jatkamispäätökseen vaikuttavat systeemiset tekijät”³, ”Väestökehityksen vaikutus sosiaaliseen Eurooppaan”⁴, ”Ikäihmisiä koskeva EU:n strategia”⁵ ja ”Sukupolvien välisen solidaarisuuden edistäminen Euroopassa – kohti EU:n monialaista lähestymistapaa”⁶, joissa korostetaan koordinoitujen toimenpiteiden tarvetta monilla eri politiikanaloilla ikääntyneiden henkilöiden työllisyyden tukemiseksi ja tätä aihepiiriä koskevan työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun merkitystä.

² Neuvoston päätös (EU) 2024/3134, annettu 2 päivänä joulukuuta 2024, jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan suuntaviivoista.

³ ETSK:n lausunto: *Ikäihmiset työelämässä – työuran jatkamispäätökseen vaikuttavat systeemiset tekijät*, (SOC/817-EESC-2024), 26. helmikuuta 2025.

⁴ ETSK:n lausunto: *Väestökehityksen vaikutus sosiaaliseen Eurooppaan*, (SOC 796), 18. syyskuuta 2024.

⁵ ETSK:n lausunto: *Ikäihmisiä koskeva EU:n strategia*, (2023/C 349/06), 12. heinäkuuta 2023.

⁶ ETSK:n lausunto: *Sukupolvien välisen solidaarisuuden edistäminen Euroopassa – kohti EU:n monialaista lähestymistapaa*, (EUVL C, C/2024/6869), 28. marraskuuta 2024.

11. Euroopan komission strategia ”*Tasa-arvon unioni: Vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva strategia 2021–2030*”⁷, jossa todetaan, että erityistä huomiota on kiinnitettävä ikääntyneisiin vammaisiin henkilöihin, jotta heidän osallistumisensa yhteiskuntaan ja työmarkkinoille voitaisiin varmistaa.
12. Euroopan komission tiedonannot ”*Väestörakenteen muutos Euroopassa: toimintavälineistö*”⁸ ja ”*Eurooppalainen hoito- ja hoivastrategia*”, jotka osoittavat, että aktiivisena ikääntymistä koskevat politiikat, kunnolliset ja räätälöidyt työolot sekä varhainen puuttuminen, terveyden edistäminen ja sairauksien ehkäiseminen voivat antaa vanhemmille sukupolville mahdollisuuden pidentää työuraansa vapaaehtoiselta pohjalta ja tukea pidempään itsenäistä, terveellistä ja aktiivista elämää sekä viivästyttää hoito- ja hoivatarpeiden syntymistä.⁹ Lisäksi pidempien työurien ansiosta ihmiset voivat päivittää taitojaan työssään ja pysyä aktiivisina, mikä auttaa työnantajia pitämään kiinni henkilöstöstä ja edistää samalla tietämyksen siirtoa monisukupolvisessa työvoimassa¹⁰.
13. Euroopan komission *toimintasuunnitelma työvoimapulan ja osaamisvajeen korjaamiseksi EU:ssa*¹¹, jossa korostetaan, että ikääntyneiden ihmisten pitäminen aktiivisina on keino puuttua työvoimapulaan ja osaamisvajeeseen.
14. Neuvoston päätelmät työvoimapulasta ja osaamisvajeesta EU:ssa, joissa tuodaan esiin joustavien työjärjestelyjen, osallistavien työllistymismahdollisuuksien, oikeudenmukaisten työolojen sekä koulutuksen ja osaamisen kehittämisen merkitys, jotta työntekijöistä voidaan pitää kiinni ja jotta lisää ihmisiä voidaan houkutella työmarkkinoille kestäväällä tavalla. Päätelmissä korostetaan myös, että on tärkeää varmistaa hoitovelvoitteiden ja palkkatyön parempi yhteensovittaminen erityisesti takaamalla laadukkaan hoidon, kuten lasten- ja vanhustenhoitopalvelujen, saatavuus, jotta voidaan edistää sukupuolten tasa-arvoa ja puuttua palkattoman hoivatyön ja kotitaloustyön epätasaiseen jakautumiseen naisten ja miesten välillä.

⁷ Euroopan komissio, DG EMPL, 2021, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/3e1e2228-7c97-11eb-9ac9-01aa75ed71a1/language-en>.

⁸ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: Väestörakenteen muutos Euroopassa: toimintavälineistö, COM(2023)577 final, Bryssel, 11.10.2023.

⁹ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle eurooppalaisesta hoito- ja hoivastrategiasta, COM(2022) 440 final, Bryssel, 7.9.2022.

¹⁰ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: Väestörakenteen muutos Euroopassa: toimintavälineistö, COM(2023) 577 final, s. 13.

¹¹ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, Eurooppa-neuvostolle, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Työvoimapula ja osaamisvaje EU:ssa: toimintasuunnitelma, COM(2024) 131 final, Bryssel, 20.3.2024.

Lisäksi päätelmissä korostetaan tarvetta kehittää kohdennettuja toimenpiteitä työntekijöiden tukemiseksi ja kehoitetaan jäsenvaltioita tutkimaan ja käsittelemään edelleen ikääntyneiden työntekijöiden erityistarpeita, jotta voidaan vähentää heidän työllistymisensä esteitä ja mahdollistaa heille työmarkkinoilla pysyminen pidempään ja terveenä tai paluu työelämään.¹²

15. Euroopan komission *vihreä kirja väestön ikääntymisestä*, jossa todetaan muun muassa, että kukoistava ikääntyvä yhteiskunta perustuu terveenä ja aktiivisena ikääntyvään väestöön, laadukkaiden terveydenhuolto- ja pitkäaikaishoitopalvelujen saatavuuteen sekä elinikäiseen oppimiseen¹³. Siinä huomioidaan, että vaikka ikääntymisen vaikutusten käsittelyä koskeva toimivalta kuuluu suurelta osin jäsenvaltioille, EU:lla on hyvät edellytykset tunnistaa ja analysoida keskeisiä kysymyksiä ja suuntauksia, helpottaa parhaiden käytäntöjen vaihtoa ja tukea ikääntymistä koskevia toimia kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla. Se voi auttaa jäsenvaltioita ja alueita kehittämään omia räätälöityjä politiikkatoimiaan väestön ikääntymiseen vastaamiseksi.
16. Euroopan komission ja sosiaalisen suojelun komitean vuonna 2024 julkaisema eläkkeiden riittävyyttä koskeva raportti, jossa todetaan, että osallistavat ja vakaat työmarkkinat ovat avainasemassa riittävien eläkkeiden ylläpitämisessä ikääntyvässä yhteiskunnassa. Siinä kehoitetaan toteuttamaan lisätoimia oikeudenmukaisen eläketurvan varmistamiseksi kaikille, mukaan lukien toimintapolitiikat, joilla lievennetään hoitovelvollisuuksien vaikutuksia, ja edistämään pidempiä työuria, myös positiivisilla kannustimilla ja joustavilla eläkeväylillä, samalla kun pienennetään sukupuolten välistä eläke-eroa. Raportissa osoitetaan, että eläkkeiden riittävyys ja julkisen talouden kestävyys liittyvät erottamattomasti toisiinsa, mikä edellyttää kokonaisvaltaista vastausta ikääntymisen muodostamaan haasteeseen.¹⁴

¹² Neuvoston päätelmät ”Työvoimapula ja osaamisvajae EU:ssa: hyödyntämättömän työvoimapotentialin käyttöön ottaminen Euroopan unionissa”, hyväksytty TSTK-neuvostossa 2. joulukuuta 2024.

¹³ Vihreä kirja väestön ikääntymisestä ”Sukupolvien välisen solidaarisuuden ja vastuullisuuden edistäminen”, Euroopan komissio, COM(2021) 50 final, Bryssel, 27.1.2021.

¹⁴ Eläkkeiden riittävyyttä koskeva raportti (2024): nykyinen ja tuleva vanhuusiän tulojen riittävyys EU:ssa. Osa I, Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2024, <https://data.europa.eu/doi/10.2767/909323>, s. 12. Neuvoston päätelmät, annettu 20. kesäkuuta 2024, eläkkeiden riittävyydestä (11398/24)

17. Syrjimättömyyttä, yhdenvertaisuutta ja moninaisuutta käsittelevän korkean tason ryhmän päätelmäasiakirja ”*Ikätasa-arvo ja ikään perustuvan syrjinnän kieltö*”¹⁵, jossa käsitellään ikäsyrjinnän vaikutuksia, hahmotellaan asiaankuuluvia oikeudellisia ja poliittisia kehyksiä ja esitellään konkreettisia haasteita ja politiikkatoimia, joita on toteutettu Euroopan ja jäsenvaltioiden tasolla.
18. Työterveyttä ja -turvallisuutta koskeva EU:n strategiakehys 2021–2027¹⁶, jonka mukaan työntekijöiden ikääntyessä työympäristöä ja työtehtäviä on mukautettava heidän erityistarpeisiinsa ja riskit on minimoitava.

OTTAA HUOMIOON SEURAAVAT SEIKAT:

19. Väestön ikääntyminen on yksi jäsenvaltioiden kilpailukyvyn ja kasvun rakenteellisista haasteista. Eurostatin tietojen mukaan vähintään 65-vuotiaiden osuus EU:n väestöstä oli 21,6 prosenttia vuonna 2024, ja sen on määrä kasvaa 30 prosenttiin vuoteen 2060 mennessä. Samalla ajanjaksolla 15–64-vuotiaiden osuus laskee 63,8 prosentista 56,6 prosenttiin.¹⁷ Väestön keski-ikä nousi 39 vuodesta 44,5 vuoteen kaudella 2002–2023, ja vuoteen 2060 mennessä se nousee 48,8 vuoteen.¹⁸ EU:n työikäisen väestön osuus pienentyy, kun taas eläkkeellä olevien osuus kasvaa. Tämän seurauksena huoltosuhteen ennustetaan nousevan tasaisesti 33,9 prosentista 59,7 prosenttiin vuosien 2024 ja 2100 välillä¹⁹. Vuonna 2022 EU:n 27 jäsenvaltiossa vammaisten henkilöiden osuus 16–64-vuotiaista oli 18,7 prosenttia ja 65-vuotiaista ja sitä vanhemmista 52,2 prosenttia. Poliittisilla päättäjillä on näin ollen vastassaan uusia haasteita, jotka liittyvät elin- ja työoloihin, sosiaaliseen suojeluun ja hoitopalvelujen saatavuuteen.

¹⁵ *Ikätasa-arvo ja ikään perustuvan syrjinnän kieltö*, syrjimättömyyttä, yhdenvertaisuutta ja moninaisuutta käsittelevän korkean tason ryhmän päätelmäasiakirja, Euroopan komissio, 1. joulukuuta 2024, [Syrjinnän torjuntaan erikoistunut asiantuntijaverkosto – Euroopan komissio](https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination/tackling-discrimination/network-experts-field-anti-discrimination_en), https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination/tackling-discrimination/network-experts-field-anti-discrimination_en.

¹⁶ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Työterveyttä ja -turvallisuutta koskeva EU:n strategiakehys 2021–2027 – Työterveys ja -turvallisuus muuttuvassa työelämässä, COM/2021/323 final, Bryssel 28.6.2021.

¹⁷ Eurostat: demo_pjan, proj_23np (tiedot poimittu: 17.2.2025).

¹⁸ Eurostat: proj_23ndbi (tiedot poimittu: 17.2.2025).

¹⁹ ”Väestörakenne ja ikääntyminen”, Statistics Explained, Eurostat, helmikuu 2025, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Population_structure_and_ageing.

Ikääntyneiden henkilöiden taloudellisten toimintamahdollisuuksien edistäminen edellyttää uudenlaista ajattelua yritysten, alueiden, toimialojen, jäsenvaltioiden ja EU:n tasolla. On tarpeen kehittää työoloihin ja urapolkuihin liittyviä innovatiivisia lähestymistapoja, joiden avulla ikääntyneet henkilöt voivat säilyttää fyysisen ja henkisen terveytensä ja samalla kehittää taitojaan, motivaatiotaan ja tuottavuuttaan koko pidentyneen työuransa ajan.²⁰ Innovatiivisia lähestymistapoja tarvitaan myös, jotta ikääntyneille työntekijöille voidaan luoda mukautuvia ja esteettömiä työpaikkoja.

20. Koska yhä useammat ihmiset elävät pidempään ja terveempinä, he voivat pysyä taloudellisesti ja sosiaalisesti aktiivisina eläkkeelle jäämisen jälkeen osallistumalla sosiaaliseen toimintaan. Nämä uudet realiteetit muuttavat käsitystämme ikääntymisestä ja tuovat valokeilaan ikääntyneiden henkilöiden tärkeän panoksen yhteiskunnan ja talouden kannalta pidempiaikaisen taloudellisen toiminnan, sosiaalisen osallistumisen ja vapaaehtoistoiminnan, sukupolvien välisen oppimisen ja yhteenkuuluvuuden kautta²¹.
21. Sukupuolten välisen eläke-eron seurauksena naisilla on vanhuusiässä vähemmän taloudellista turvaa kuin miehillä. Naisten tulotaso on todennäköisemmin pienempi kuin miehillä, koska he työskentelevät useammin matalapalkkaisilla aloilla ja matalapalkkaisissa tehtävissä. Lisäksi naiset mukauttavat työskentelytapojaan läpi elämänsä suorittaakseen hoivatehtäviä, koska he vastaavat suurimmaksi osin palkattomasta hoivatyöstä ja kotitöistä. He tekevät siis miehiä todennäköisemmin epäsäännöllistä tai jopa epävirallista työtä. Kaikki nämä tekijät yhdessä työurien pitkittyneiden keskeytymisten, alhaisempien palkkojen ja lyhyempien työurien kanssa pienentävät naisten eläkemaksuja ja kertyneitä etuuksia. On kuitenkin tilanteita, kuten itsenäinen ammatinharjoittaminen, jotka koskevat useammin miehiä ja joissa eläkkeen saanti voi olla perinteisissä työsuhteissa olevien työntekijöiden tilanteeseen verrattuna haastavampaa²². Tähän haasteeseen voidaan vastata politiikoilla, joilla pyritään puuttumaan sukupuolten palkkaeron taustalla oleviin rakenteellisiin syihin, lisäämään taloudellisia mahdollisuuksia läpi elämän ja parantamaan sosiaalisen suojelun ja hoitopalvelujen saatavuutta. Taloudellisen toiminnan vapaaehtoinen jatkaminen voi tarjota lisätuloja ikääntyneille henkilöille.

²⁰ Eiffe, F.F. ym., (2024), "Keeping older workers engaged: Policies, practices and mechanisms", Eurofound Working Paper WPEF24030, 2024, <https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/2024-02/wpef24030.pdf>.

²¹ Vihreä kirja väestön ikääntymisestä "Sukupolvien välisen solidaarisuuden ja vastuullisuuden edistäminen", Euroopan komissio, COM(2021) 50 final, Bryssel, 27.1.2021.

²² Euroopan komissio: työllisyys-, sosiaali- ja osallisuusasioiden pääosasto ja sosiaalisen suojelun komitea (SPC), *Eläkkeiden riittävyttä koskeva raportti (2024): nykyinen ja tuleva vanhuusiän tulojen riittävyys EU:ssa. Osa II*, Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2024, s. 240, <https://data.europa.eu/doi/10.2767/550848>.

22. ”Välisukupolvi²³” eli henkilöt, joilla on samanaikaisia lasten ja vanhempien perheenjäsenten hoivavelvollisuuksia, voivat altistua fyysiselle ja henkisellet stressille, jonka vuoksi taloudellista ja sosiaalista potentiaalia jää käyttämättä ja heidän tarjoamansa hoivan laatu heikkenee. Laadukkaan varhaiskasvatuksen, palkallisen vanhempainvapaan ja laadukkaiden pitkäaikaishoitopalvelujen saatavuus on ratkaisevan tärkeää sukupuolten tasa-arvon, taloudellisen toiminnan sekä työ- ja yksityiselämän tasapainon edistämiseksi. Koska aktiivisena ja terveenä ikääntyminen vähentää ikääntyneiden henkilöiden hoidon tarvetta, sen edistämisellä on myönteinen synergiavaikutus sekä ikääntyneiden että välisukupolven fyysiseen ja henkiseen hyvinvointiin.
23. Ikääntyneiden työntekijöiden taloudellisen toiminnan vapaaehtoiseen jatkamiseen tähtäävissä onnistuneissa toimenpiteissä on otettava huomioon heidän terveydentilansa. Siihen puolestaan vaikuttavat elintavat ja sosioekonomiset olosuhteet sekä työn laatu ja työympäristö, erityisesti eri työnkuvien fyysinen ja henkinen rasittavuus. Ikääntyneiden henkilöiden terveydentilan optimointi edellyttää jatkuvaa ja kattavaa niin ennaltaehkäisevää kuin hoitavaa terveydenhuoltoa, joka on mukautettu sekä naisten että miesten erityistarpeisiin ja terveysongelmiin, sekä asianmukaisia tukitoimia ja työterveys- ja työturvallisuustoimenpiteitä.
24. Ikääntyneiden henkilöiden kasvava osuus väestöstä nopeasti kehittyvässä digitaalisessa maailmassa edellyttää uusia työllisyys- ja sosiaalipolitiikan alan toimintatapoja. Muutokset perherakenteessa ja digitaalisen median kehittyminen, mukaan lukien sosiaalinen media ja uudet etäviestintätavat sekä etätö, voivat lisätä eristyneisyyden ja yksinäisyyden tunteita, vaikka digitalisaatio voi osaltaan myös parantaa yhteyksiä. Vanhemman sukupolven osalta nämä muutokset voivat heikentää nopeammin heidän terveydentilaansa ja itsenäisyyttään²⁴, vähentää hoitotarpeisiin liittyvää tukea sekä lisätä köyhyyttä ja sosiaalista syrjäytymistä.²⁵ Kaikki nämä kysymykset edellyttävät asianmukaisia poliittisia toimia.

²³ Neuvoston päätelmät, annettu 2. joulukuuta 2024, työ- ja yksityiselämän tasapainon ja sukupuolten tasa-arvon varmistamisesta kaikkien ikäryhmien osalta väestökehityksen haasteiden yhteydessä (16065/24), s. 10.

²⁴ Sylke, V. ym., (2024), ”Loneliness in Europe: Determinants, Risks and Interventions”, Population Economics, Cham, Springer. ISSN 1431-6978, <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-031-66582-0>.

²⁵ Mahoney, J. ym., (2024), ”Measuring social connectedness in OECD countries: A scoping review”, OECD:n asiakirjat hyvinvoinnista ja eriarvoisuudesta, nro 28, OECD Publishing, Pariisi, <https://doi.org/10.1787/f758bd20-en>.

25. Hiljattain ehdotetun kattavan *osaamisunionia*²⁶ koskevan strategian ja *työvoimapulaa ja osaamisvajetta koskevan EU:n toimintasuunnitelman*²⁷ mukaisilla aktiivisilla työmarkkinapolitiikoilla olisi edistettävä työmarkkinoilla pysymistä ja niihin integroitumista sekä helpotettava siirtymistä työpaikasta toiseen, jotta voidaan varmistaa, että työikäisen väestön, myös ikääntyneiden työntekijöiden, potentiaali, kokemus ja tietämys hyödynnetään täysimääräisesti. Lisäksi räätälöidyn täydennys- ja uudelleen koulutuksen saatavuuden parantaminen, osaamisen tunnustaminen, laadukkaat työpaikat ja joustavammat ja mukautetut ratkaisut työpaikoilla voivat vaikuttaa myönteisesti ikääntyneiden henkilöiden päätöksiin pysyä taloudellisesti aktiivisinä. Tässä yhteydessä olisi kunnioitettava työmarkkinaosapuolten roolia ja riippumattomuutta.
26. Euroopan komissio on sitoutunut laatimaan *sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta koskevan strategian*, jossa *kartoitetaan, miten sukupolvien välistä viestintää voidaan vahvistaa, ja varmistetaan, että nykyisten ja tulevien sukupolvien etuja kunnioitetaan kaikessa päätöksenteossa ja lainsäädännössä*.²⁸
27. Ikääntyneiden henkilöiden panosta olisi arvostettava erityisesti työpaikoilla, joilla se voi edistää dynaamisuutta, innovointia ja sukupolvien välistä yhteistyötä vastavuoroisen oppimisen, tietämyksen jakamisen ja erilaisten lähestymistapojen avulla, perheissä, joissa ikääntyneet henkilöt voivat vapaaehtoisesti tarjota virallisia hoitopalveluja täydentävää epävirallista pitkäaikaishoitoa ja auttaa nuoria vanhempia heidän hoivavelvoitteidensa kanssa, sekä yhteiskunnassa ja paikallisyhteisöissä, joissa ikääntyneet henkilöt voivat kuroa umpeen sukupolvien välistä kuilua, välittää kulttuuria, arvoja ja sosiaalisia normeja nuoremmille sukupolville, vaalia myötätuntoa ja keskinäistä ymmärrystä sekä edistää yhtenäisempää ja osallistavampaa yhteiskuntaa.

²⁶ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Osaamisunioni, COM(2025) 90 final, Bryssel, 5.3.2025.

²⁷ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Työvoimapula ja osaamisvaje EU:ssa: toimintasuunnitelma, COM(2024) 131 final, Bryssel, 20.3.2024.

²⁸ Euroopan komission puheenjohtajan Ursula von der Leyenin toimeksiantokirje sukupolvien välisestä oikeudenmukaisuudesta sekä nuoriso-, kulttuuri- ja urheiluasioista vastaavalle komission jäsenelle Glenn Micallefille, Bryssel, 1. joulukuuta 2024.

28. Puolan puheenjohtajakaudella eri foorumeilla (Gdańskissa pidetty ministerikokous, TSTK-neuvosto, epävirallinen sosiaalisen suojelun komitean kokous) käytyjen keskustelujen tulokset ovat osoittaneet, että tehokkain tapa vastata ikääntyneiden henkilöiden taloudellisen potentiaalin hyödyntämiseen liittyviin haasteisiin on kattava toimenpidepaketti. Sen olisi sisällettävä erityisiä toimintapolitiikkoja, ja siinä olisi otettava huomioon kansallinen konteksti. Keskeisiä osa-alueita voisivat olla kannustaminen ammatillisen toiminnan vapaaehtoiseen jatkamiseen, joustavien työjärjestelyjen edistäminen sekä työpaikkojen ja työolojen mukauttaminen, syrjinnän vastainen politiikka, kohdennettu ja osallistava koulutus, ennaltaehkäisevää terveydenhuoltoa koskevat toimet, julkisten työvoimapalvelujen kohdennettu tuki, työmarkkinaosapuolten toiminta, yritysten toimintaperiaatteet ja käytännöt, hoito- ja pitkäaikaishoitopalvelujen parantaminen sekä ikäjohtaminen ja ennaltaehkäisevän terveydenhuollon hallinnointi työpaikalla. Lisäksi tarvitaan asennemuutosta, jotta ikääntyneiden henkilöiden taloudelliseen toimintaan tuoman arvokkaan panoksen yhteiskunnallista tunnustamista voidaan edistää.
29. SEUT IX ja X osaston mukainen jäsenvaltioiden ja unionin asianomainen toimivalta, toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteet sekä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin käynnissä oleva tarkistaminen vuonna 2025²⁹.

PYYTÄÄ JÄSENVALTIOITA JA KOMISSIOTA toimivaltuuksiensa rajoissa

30. Pohtimaan tulevassa uudessa Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevassa toimintasuunnitelmassa, miten voidaan tehokkaasti edistää aktiivisena ikääntymistä koskevia politiikkoja, joilla kannustetaan ikääntyneitä eurooppalaisia pidentämään työuraansa vapaaehtoisesti, ja tukea mahdollisuuksia talouskasvuun ja työpaikkojen luomiseen ”senioritalouden” kehityksen ansiosta. Näin voitaisiin osaltaan parantaa julkisen talouden tehokkuutta ja kestävyyttä, puuttua työvoimapulaan, vahvistaa EU:n kilpailukykyä, varmistaa sosiaalisen suojelun riittävyys ja edistää sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta ja solidaarisuutta.

²⁹ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskevasta toimintasuunnitelmasta, Euroopan komissio, Bryssel, 4.3.2021, COM(2021) 102 (final), s. 41.

31. Torjumaan yleisesti ikääntyneisiin henkilöihin ja erityisesti ikääntyneisiin työntekijöihin liittyvää ikäsyryntää ja kielteisiä stereotypioita kaikilla yhteiskunnan aloilla lisäämällä tietoisuutta ikääntyneiden henkilöiden aktiivisen talous-, perhe- ja yhteisöelämään osallistumisen merkityksestä ja arvosta. Tämä tarkoittaa myös sitä, että ikääntyneiden henkilöiden keskuudessa edistetään myönteisiä käsityksiä heidän omasta roolistaan taloudessa ja yhteiskunnassa painottaen erityisesti työuran pidentämisen ja yhteisöaloitteisiin osallistumisen etuja. Tähän tähtäävissä poliittisissa toimenpiteissä olisi otettava huomioon ikääntyneiden henkilöiden moninaisuus.
32. Puuttumaan ikääntyneiden naisten kohtaamiin haasteisiin ja edistämään politiikkoja, joilla varmistetaan mahdollisuudet ja tuki heidän aktiiviselle työelämään osallistumiselleen, urakehitykselleen, elinikäisille ansioilleen ja eläketuloilleen. Toimintapolitiikoissa olisi otettava huomioon erityisesti naisten hoitovelvollisuuksien suhteettoman suuri osuus ja edistettävä hoitovelvollisuuksien tasapuolista jakautumista naisten ja miesten välillä.
33. Tehostamaan toimia, joilla edistetään terveenä ja aktiivisena ikääntymistä ottaen huomioon terveellisten elämäntapojen, työelämän ulkopuolisen toiminnan ja sosiaalisten siteiden vaikutus itsenäisyyden, hyvinvoinnin ja ihmisarvoisen elämän ylläpitämiseen vanhuudessa. Ennaltaehkäisyä olisi hyödynnettävä mahdollisimman kattavasti ja koko ikääntymisprosessin ajan erityisesti pyrkimällä tavoittamaan haavoittuvimmissa asemissa ja tilanteissa olevat henkilöt.
34. Korostamaan tulevissa yhteisissä työllisyysraporteissa ja muissa asiaankuuluvissa asiakirjoissa politiikkoja, joilla pyritään kannustamaan ikääntyneitä henkilöitä jatkamaan ammatillista ja taloudellista toimintaansa.

KEHOTTAJAA JÄSENVALTIOITA

35. Ottamaan asianmukaisesti huomioon ikääntyneiden henkilöiden vapaaehtoisen taloudellisen toiminnan ylläpitämisen ja jatkamisen merkityksen ja harkitsemaan tarvittaessa ikääntyneitä henkilöitä koskevien erityisten tavoitteiden asettamista ottaen huomioon heidän suhteellisen lähtötilanteensa ja kansalliset olosuhteensa.
36. Edistämään ikääntyneiden henkilöiden vapaaehtoista pidennettyä taloudellista ja sosiaalista osallistumista hyödyntämällä työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua ja kattavia politiikkapaketteja, joissa yhdistetään toimenpiteitä keskeisiltä politiikanaloilta, mukaan lukien sosiaalinen osallistuminen, työllisyys, työterveys ja -turvallisuus, osaaminen, työolot, työ- ja yksityiselämän tasapaino, yhtäläiset mahdollisuudet, elinikäinen oppiminen ja koulutus, yrittäjyys, digitaaliset ja tekoälyyn perustuvat teknologiat, terveydenhuolto ja pitkäaikaishoito sekä sosiaalinen suojelu. Lisäksi jäsenvaltioita kannustetaan suunnittelemaan asiaankuuluvia politiikkoja, joissa otetaan huolellisesti huomioon ikääntyneiden henkilöiden, myös vammaisten henkilöiden, erityistarpeet, ja varmistamaan saavutettavuus henkisten, älyllisten, myös kognitiivisten tai aistinvaraisten, fyysisten ja organisatoristen tekijöiden osalta. Huomiota olisi kiinnitettävä yksilöllisiin olosuhteisiin, jotta työelämän vapaaehtoista pidentämistä koskevassa kannustinjärjestelmässä voidaan ottaa huomioon ikääntyneiden, myös eri ammattiryhmiin kuuluvien, henkilöiden erilaiset tarpeet, toiveet ja valmiudet kiinnittäen erityistä huomiota ruumiillisen työn tekijöihin sekä niihin, jotka työskentelevät raskaissa tai muuten vaativissa olosuhteissa tai taantuvilla ja muuttuvilla aloilla.
37. Edistämään digitaalista lukutaitoa, osaamista ja osallisuutta ja varmistamaan, että digitalisaatio hyödyttää kaikkia kansalaisia, kiinnittäen erityistä huomiota ikääntyneiden henkilöiden tarpeisiin. Kansalaislähtöinen toimintatapa, jossa otetaan huomioon ikääntyneiden henkilöiden tarpeet täyttävä käyttäjäystävällinen ja esteetön suunnittelu, on avainasemassa digitaalisen syrjäytymisen torjunnassa, digitaalisen kuilun kaventamisessa ja mahdollisten edunsaajien, erityisesti ikääntyneiden henkilöiden, matalaan käyttöasteeseen liittyvän ongelman ratkaisemisessa.

38. Integroimaan mahdollisuuksien mukaan tukipalvelujen tarjoaminen valtionhallinnon ja paikallisviranomaisten kaikilla tasoilla ja sektoreilla sekä työmarkkinaosapuolten ja muiden asiaankuuluvien valtiosta riippumattomien tahojen keskuudessa ja tehostamaan samalla julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyötä, jotta sillä vastattaisiin tosiasiallisesti ikääntyneiden henkilöiden tarpeisiin ajantasaisuuden, saumattomuuden ja valikoivuuden osalta. Kehittämään sidosryhmävuoropuhelua, joka koskee kokonaisvaltaisen politiikkapaketin laatimista ja integroitua toteuttamista, muodostamalla tiiviitä kumppanuuksia ammattiliittojen, työnantajien, yritysten ja asiaankuuluvien kansalaisjärjestöjen kanssa politiikan kehittämisen, säätämisen ja täytäntöönpanon kaikissa vaiheissa.
39. Edistämään yhteistyössä työmarkkinaosapuolten kanssa työnantajiin ja työntekijöihin liittyvää henkilöstöresurssien ikäjohtamista muun muassa parantamalla näiden tietoisuutta hyödyistä, joita saadaan elinkaariajattelun soveltamisesta työhönotossa, koulutuksessa, työntekijöiden sitouttamisessa sekä heidän työelämään uudelleenintegroimisessaan, ja hyödyntämällä mahdollisimman hyvin ikääntyneiden henkilöiden potentiaalia myös esimerkiksi kannustamalla heitä siirtämään ammatillista ja yrittäjyyteen liittyvää asiantuntemustaan nuoremmille sukupolville. Kannustamaan työnantajia hyödyntämään ikääntyneiden työnhakijoiden ja työelämän ulkopuolella olevien henkilöiden potentiaalia. Olisi tunnustettava, että uudelleen- ja täydennyskoulutukseen, työtilojen mukauttamiseen ja ikääntyneiden työntekijöiden tarpeisiin mukautettuun työterveyteen ja -turvallisuuteen investoiminen on sekä toteutettavissa että hyödyllistä.
40. Tehostamaan toimia yhteistyössä työmarkkinaosapuolten kanssa sellaisten ratkaisujen käyttöön ottamiseksi, joilla kannustetaan ikääntyneitä henkilöitä pysymään vapaaehtoisesti työmarkkinoilla, myös eläkeiän saavuttamisen jälkeen, eurooppalaisen ohjausjakson asiaankuuluvien maakohtaisten suositusten mukaisesti, hillitsemällä tarvittaessa varhaiseläkkeelle siirtymistä, tarjoamalla tehokkaita kannustimia työuran vapaaehtoisen pidentämisen edistämiseksi, antamalla ihmisille mahdollisuus yhdistää eläke-etuudet työtuloihin ja tukemalla joustavia eläkeväyliä.

41. Edistämään parhaiden käytäntöjen vaihtoa, myös syrjimättömyyttä, yhdenvertaisuutta ja moninaisuutta käsittelevässä korkean tason ryhmässä, jotta voidaan tukea tehokkaampia kansallisia toimenpiteitä, mukaan lukien strategiat ja toimintasuunnitelmat, joilla vastataan ikätasa-arvon keskeisiin haasteisiin.
42. Toteuttamaan kansallisten hallinnollisten käytäntöjen mukaisesti asianmukaisia toimenpiteitä, joilla edistetään yhdenvertaisuustietojen keräämistä, mukaan lukien sukupuolen ja iän mukaan eritellyt tiedot, jotta ikään liittyvä eriarvoisuus ja syrjintä voidaan tunnistaa ja niihin voidaan puuttua paremmin.

KEHOTTAÄ TYÖLLISYYSKOMITEAA JA SOSIAALISEN SUOJELUN KOMITEAA

43. Tukemaan tätä aihepiiriä koskevan laajan kokemuksensa pohjalta ikääntyneiden henkilöiden taloudellisen ja sosiaalisen potentiaalin arvostamista ja hyödyntämistä koskevien parhaiden käytäntöjen vaihtoa ja käsittelemään tähän liittyviä tuloksia osana nykyisiä keskusteluihin, raportointiin ja vastavuoroiseen oppimiseen liittyviä toimiaan.

PYYTÄÄ EUROOPAN KOMISSIOTA

44. Ottamaan huomioon ikääntyneiden henkilöiden taloudellisen ja sosiaalisen potentiaalin ja keskittymään strategiaan näkökulmiin, kuten elinajanodotteeseen, eriarvoisuutta aiheuttaviin sosioekonomisiin tekijöihin, mukaan lukien eläke-erot, terveystarkastuksiin, kehitteillä oleviin mahdollistaviin ja saavutettaviin teknologioihin ja työmarkkinoiden muutoksiin. Tässä yhteydessä olisi käsiteltävä myös käsitystä ikääntyvästä yhteiskunnasta ja keskityttävä kustannusten ja haasteiden lisäksi myös mahdollisiin hyötyihin.
45. Tarjoamaan väyliä tietojenvaihdolle ja tilaisuuksia oppia käytännöistä, joiden ansiosta ikääntyneet henkilöt voisivat pysyä työmarkkinoilla ja jotka voisivat edistää kaikenikäisistä koostuvaa työvoimaa, tukea yrittäjyyttä, myös sosiaalista yrittäjyyttä, ja kannustaa työskentelemään eläkeiän saavuttamisen jälkeen, sekä tarjoamaan toimia, joilla edistetään sosiaalista toimintaa ja torjutaan yksinäisyyttä aktiivisena ja terveenä ikääntymistä tukevana tekijöinä, ja takaamaan laadukkaiden pitkäaikaishoitopalvelujen saatavuuden.

46. Torjumaan stereotypioita ja edistämään myönteistä mielikuvaa pitkäikäisyydestä asiaankuuluuissa tiedotuskampanjoissa. Kannustamaan EU-kansalaisia valmistautumaan pitkäikäisyyteen ja tulevaisuuteen kehittämällä pitkäikäisyyteen liittyvää osaamista.
47. Tehostamaan terveenä ja aktiivisena ikääntymiseen liittyviä toimia ja lisäämään sitä koskevaa tietoisuutta paitsi ikääntyneiden ihmisten itsensä keskuudessa myös koko yhteiskunnassa, sekä lisäämään tietoisuutta laadukkaista työpaikoista, oikeudenmukaisista ja ihmisarvoisista työoloista koko työelämän aikana, mukaan lukien terveellisten elämäntapojen vaikutus, naisten ja miesten työ- ja yksityiselämän tasapainosta, työhön liittymättömän toiminnan ja sosiaalisten siteiden vaikutuksesta ihmisarvoisen ja itsenäisen elämän ylläpitämiseen vanhuudessa, ottaen huomioon elämän eri osa-alueet, ikäsyrynnän torjumisesta, mukaan lukien ikääntyneisiin henkilöihin kohdistuva syrjintä, kun on kyse heidän oikeuksiensa toteutumisesta sekä heidän täysimääräisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen, poliittiseen ja taloudelliseen elämään osallistumisensa varmistamisesta.
48. Varmistamaan, että tulevassa *sukupolvien välisen oikeudenmukaisuuden strategiaa* koskevassa kattavassa työssä kiinnitetään erityistä huomiota myös vanhemman sukupolven tarpeisiin ja etuihin, erityisesti ikääntyneiden henkilöiden taloudelliseen ja sosiaaliseen aktivointiin, ja harkitaan mahdollisia ikääntyneille eurooppalaisille suunnattuja aloitteita, joiden ansiosta he voivat osallistua täysimääräisesti yhteiskunnan ja talouden toimintaan ja joilla lisätään solidaarisuutta ja sitoutumista.
49. Tukemaan riittävää EU:n rahoitusta nykyisen monivuotisen rahoituskehiksen puitteissa, jotta ikääntyneet henkilöt voivat kehittää osaamistaan voidakseen mukautua nykyaikaisiin työmarkkinoihin ja teknologian muutoksiin ja jotta voidaan edistää ikäystävällisiä ja esteettämiä työpaikkoja ja kaikenikäisistä koostuvaa työvoimaa samalla kun toteutetaan aloitteita, joiden ansiosta ikääntyneet henkilöt voivat osallistua talouden ja yhteiskunnan toimintaan.
50. Seuraamaan ja tukemaan edelleen asiaa koskevan EU:n lainsäädännön tehokasta täytäntöönpanoa ja jatkamaan työtä syrjinnän vastaisen lainsäädännön parantamiseksi, myös ikääntyneiden ja vammaisten henkilöiden syrjinnän osalta.

Viiteasiakirjat

EU:n lainsäädäntö

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1263, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2024, talouspolitiikan tuloksellisesta yhteensovittamisesta ja monenvälisestä julkisen talouden valvonnasta sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 kumoamisesta

Neuvoston direktiivi (EU) 2024/1499, annettu 7 päivänä toukokuuta 2024, normeista tasa-arvoelimille, jotka toimivat asioissa, jotka koskevat henkilöiden rodusta tai etnisestä alkuperästä riippumatonta yhdenvertaista kohtelua, uskonnosta tai vakaumuksesta, vammaisuudesta, iästä tai seksuaalisesta suuntautumisesta riippumatonta yhdenvertaista kohtelua työssä ja ammatissa ja naisten ja miesten yhdenvertaista kohtelua sosiaaliturvaa koskevissa asioissa ja tavaroiden ja palvelujen saatavuuden ja tarjonnan osalta sekä direktiivien 2000/43/EY ja 2004/113/EY muuttamisesta

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/882, annettu 17 päivänä huhtikuuta 2019, tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksista

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/1158, annettu 20 päivänä kesäkuuta 2019, vanhempien ja omaistaan hoitavien työ- ja yksityiselämän tasapainottamisesta ja neuvoston direktiivin 2010/18/EU kumoamisesta

Neuvoston direktiivi 2000/78/EY, annettu 27 päivänä marraskuuta 2000, yhdenvertaista kohtelua työssä ja ammatissa koskevista yleisistä puitteista

Neuvoston päätös (EU) 2024/3134, annettu 2 päivänä joulukuuta 2024, jäsenvaltioiden työllisyyspolitiikan suuntaviivoista

Eurooppa-neuvosto

Strateginen ohjelma 2024–2029, Eurooppa-neuvoston 27. kesäkuuta 2024 antamien päätelmien liite I (EUCO 15/24)

Neuvosto

Neuvoston suositus, annettu 8. joulukuuta 2022, kohtuuhintaisen ja laadukkaan pitkäaikaishoidon saatavuudesta 2022/C 476/01

Neuvoston päätelmät, annettu 2. joulukuuta 2024, Työvoimapula ja osaamisvaje EU:ssa: hyödyntämättömän työvoimapotentialin käyttöön ottaminen Euroopan unionissa (16556/24)

Neuvoston päätelmät, annettu 2. joulukuuta 2024, työ- ja yksityiselämän tasapainon ja sukupuolten tasa-arvon varmistamisesta kaikkien ikäryhmien osalta väestökehityksen haasteiden yhteydessä (16065/24)

Neuvoston päätelmät, annettu 20. kesäkuuta 2024, eläkkeiden riittävydestä (1398/24)

Neuvoston päätelmät, annettu 14. toukokuuta 2024, väestön ikääntymisen aiheuttamista haasteista julkisen talouden kestävyydelle (9160/24)

Neuvoston päätelmät, annettu 12. maaliskuuta 2021, ikääntymisen huomioon ottamisesta julkisessa politiikassa (6976/21)

Neuvoston päätelmät, annettu 12. lokakuuta 2020, ikääntyneiden ihmisoikeuksista, osallistumisesta ja hyvinvoinnista digitalisaation aikakaudella (11717/2/20 REV 2)

Euroopan komissio

Naisten oikeuksien edistämissuunnitelma (komission viite: COM(2025) 97 final)

Osaamisunioni (komission viite: COM(2025) 90 final)

Työvoimapula ja osaamisvaje EU:ssa: toimintasuunnitelma (komission viite: COM(2024) 131 final)

Väestörakenteen muutos Euroopassa: toimintavälineistö (komission viite: COM(2023) 577 final)

Osaamispotentialiaali käyttöön Euroopan alueilla (komission viite: COM(2023) 32 final)

Eurooppalainen hoito- ja hoivastrategia (komission viite: COM(2022) 440 final)

Työterveyttä ja - turvallisuutta koskeva EU:n strategiakehys 2021–2027

Työterveys ja -turvallisuus muuttuvassa työelämässä (komission viite: COM(2021) 323 final)

Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilaria koskeva toimintasuunnitelma (komission viite: COM(2021) 102 final)

Tasa-arvon unioni: Vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva strategia 2021–2030 (komission viite: COM(2021) 101 final)

Vihreä kirja väestön ikääntymisestä ”Sukupolvien välisen solidaarisuuden ja vastuullisuuden edistäminen” (komission viite: COM(2021) 50 final)

Euroopan komission puheenjohtajan Ursula von der Leyenin toimeksiantokirje sukupolvien välisestä oikeudenmukaisuudesta sekä nuoriso-, kulttuuri- ja urheiluasioista vastaavalle komission jäsenelle Glenn Micaleffille, Bryssel, 1. joulukuuta 2024

Euroopan parlamentti

Euroopan parlamentin päätöslauselma 7. heinäkuuta 2021 aiheesta ”Vanha manner ikääntyy – ikääntymispolitiikkaan liittyvät mahdollisuudet ja haasteet vuoden 2020 jälkeen” (2022/C 99/13)

Euroopan parlamentin päätöslauselma 19. tammikuuta 2018 Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarista (2017/C 242/05)

Euroopan parlamentin päätöslauselma 16. helmikuuta 2011 riittävien, kestävien ja turvattujen eurooppalaisten eläkejärjestelmien kehittämisestä (2012/C 188 E/03)

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea

ETSK:n lausunto: Ikäihmiset työelämässä – työuran jatkamispäätökseen vaikuttavat systeemiset tekijät, (SOC/817 EESC 2024), 26. helmikuuta 2025

ETSK:n lausunto: Sukupolvien välisen solidaarisuuden edistäminen Euroopassa – kohti EU:n monialaista lähestymistapaa, (EUVL C, C/2024/6869), 28. marraskuuta 2024

ETSK:n lausunto: Väestökehityksen vaikutus sosiaaliseen Eurooppaan (SOC 796), 18. syyskuuta 2024

ETSK:n lausunto: Ikäihmisiä koskeva EU:n strategia, (2023/C 349/06), 12. heinäkuuta 2023

ETSK:n lausunto: Valkoinen kirja – Toimintasuunnitelma riittäviä, turvattuja ja kestäviä eläkkeitä varten (2012/C 299/21), 12. heinäkuuta 2012

i)

Yhdistyneet kansakunnat

YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista, hyväksytty 13. joulukuuta 2006

YK:n yleiskokouksen 25. syyskuuta 2015 antama päätöslauselma ”Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development”, (A/RES/70/1)

YK:n päätöslauselma: Poliittinen julistus ja ikääntymistä koskeva Madridin kansainvälinen toimintasuunnitelma, 2002 (A/CONF.197/9)

lääkkeitä työntekijöitä koskeva ILO:n suositus, 1980 (nro 162), Geneve, kansainvälisen työkonferenssin 66. istunto (23. kesäkuuta 1980)

Muut (raportit, valmisteluasiakirjat)

Euroopan komission oikeus- ja kuluttaja-asioiden pääosasto, syrjimättömyyttä, yhdenvertaisuutta ja moninaisuutta käsittelevän korkean tason ryhmän päätelmäasiakirja: Age equality and non-discrimination on the grounds of age (Ikätasa-arvo ja ikään perustuvan syrjinnän kieltö), Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2024

Euroopan komissio: Oikeus- ja kuluttaja-asioiden pääosasto, 2025 Report on Gender Equality in the EU, 7. maaliskuuta 2025, Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2025

Euroopan komission työllisyys-, sosiaali- ja osallisuusasioiden pääosasto ja sosiaalisen suojelun komitea (SPC), ”Eläkkeiden riittävyyttä koskeva raportti (2024): nykyinen ja tuleva vanhuusiän tulojen riittävyys EU:ssa”, osa I, Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2024

Euroopan komission työllisyys-, sosiaali- ja osallisuusasioiden pääosasto ja sosiaalisen suojelun komitea (SPC), ”SPC Annual Report 2024: Review of the Social Protection Performance Monitor (SPPM) and developments in social protection policies - Key social challenges and key messages” (Sosiaalisen suojelun komitean vuosiraportti 2024: sosiaalisen suojelun kehityksen seurantavälineen vuosikatsaus (SPPM) ja sosiaalisen suojelun politiikkojen kehitys – keskeiset sosiaaliset haasteet ja viestit), Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2024

Euroopan komission pääsihteeristö, ”The Impact of Demographic Change in a changing environment” (Väestörakenteen muutoksen vaikutus muuttuvassa ympäristössä), Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2023

”Population Structure and Ageing: Statistics Explained” (Väestörakenne ja ikääntyminen, Statistics Explained -sivu), Eurostat, helmikuu 2025, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Population_structure_and_ageing

Eiffe, F.F. ym., (2024), ”Keeping older workers engaged: Policies, practices and mechanisms”, Eurofound Working Paper WPEF24030, <https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/2024-02/wpef24030.pdf>

Mahoney, J. ym., (2024), ”Measuring social connectedness in OECD countries: A scoping review”, OECD:n asiakirjat hyvinvoinnista ja eriarvoisuudesta, nro 28, OECD Publishing, Pariisi, <https://doi.org/10.1787/f758bd20-en>

Sylke, V. ym., (2024), ”Loneliness in Europe: Determinants, Risks and Interventions”, Population Economics, Cham, Springer. ISSN 1431-6978, <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-031-66582-0>

”Barometer 2023: Empowering older people in the labour market for sustainable and quality working lives”, AGE Platform, 2023, https://www.age-platform.eu/content/uploads/2023/11/AGE-Barometer-2023_vf_EN.pdf

”Ageing with social rights - AGE Platform Europe’s contribution to the consultation on reinforcing social Europe”, AGE Platform, marraskuu 2020, <https://www.age-platform.eu/ageing-with-social-rights-age-contribution-to-the-consultation-on-social-europe/>

”International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences (toinen painos)”, 2015, <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/B9780080970868340417>
